

‘Dumpster diving’ in Vlaanderen

- Een artikel voor de vuilbak

De Vlaming gooit jaarlijks gemiddeld zo'n 18 tot 26 kg bruikbaar voedsel weg. Wereldwijd liggen deze cijfers nog hoger. Toch leeft anno 2016 nog één op negen mensen op de wereld in een toestand van chronische ondervoeding. De logica en ethiek daarbij is ver zoek. Als tegenreactie hierop doen vele mensen aan dumpster diving. Dumpster diving, ook wel 'skippen' genoemd, is een fenomeen waarbij personen nog bruikbare goederen recupereren uit de vuilnisbak van winkels, restaurants, etc. Deze activiteit is echter illegaal in België. Het strafrecht beschouwt dumpster diving als diefstal. Het weggooien van voedsel en andere nog bruikbare zaken blijft ongestraft, terwijl vele critici zichzelf de vraag stellen of het niet beter omgekeerd moet zijn.

Binnen mijn masterproef tracht ik dan ook dieper in te gaan op de exacte motieven die divers sturen, de principes die zij daarbij voor zichzelf stellen en de manier waarop dat zich veruiterlijkt, hoe zij het hele gebeuren ervaren, de opinie van divers over de plaats van dumpster diving binnen het Belgisch strafrecht en hun ideeën omtrent eventuele beleidsaanbevelingen om hier verandering in te brengen.

Hiermee doorprik ik het kortzichtig, doch breed gedragen idee dat dumpster diving enkel gedaan wordt door de oude dakloze man. Idealiter leest elke persoon dit onderzoek, om zo geconfronteerd te worden met de belangen die de divers sturen. Want die belangen zouden door ieder van ons behartigd moeten worden. Enkel zo kan de publieke opinie een breed gedragen verandering doorvoeren, om binnen deze maatschappij zorg te dragen voor de wereld.

Dumpster diving in Vlaanderen

Gedurende een periode van drie maanden ging ik op stap met enkele divers en interviewde ik er tien. De respondenten hebben een leeftijd tussen 20 tot 56 jaar. Daarvan zijn 60% vrouwen en 40% mannen. Evenveel respondenten zijn werkende, de overige zes studeren nog. Drie personen zitten gedurende de week op kot. De overige dumpster divers wonen niet meer thuis. Zij doen aan co-housing of wonen alleen, al dan niet in een huis dat ze kraken. Het merendeel van de respondenten begon met skippen rond de leeftijd van 20 jaar. Gemiddeld beslaat dat zes jaar geleden. Twee dumpster divers begonnen hier vroeger mee, zij startten rond de leeftijd van 14 en 17 jaar. Op één persoon na, zijn zij vandaag allemaal nog actief.

De redenen die divers er toe aanzetten blijken zich te categoriseren in vier grote luiken. Deze motieven kunnen echter veranderen naarmate de divers meer ervaring krijgen met skippen. Tevens kunnen meerdere motieven één diver sturen. Vooreerst kruipt het overgrote deel de vuilbak in om principiële redenen. Zij zijn niet akkoord met de wijze waarop onze maatschappij omgaat met de geproduceerd voedsel en andere waren. De meest benoemde reden daaropvolgend is het financiële aspect, dat voor de meesten een mooie bijzaak in plaats van de hoofdzaak vormt. Daarbij komen nog het psychologisch effect en sociale motieven.

“Ge gaat op jacht he. Dat geeft mij het gevoel als dat je als kind had als ge vroeger langs de waterkant liep en ge achter garnalen waard aan het zoeken, of mosseltjes ofzo, wete wel? Dat sprokkelen! [...] Dan voelde u letterlijk en figuurlijk gevuld he, allé vervuld. Het geeft een roes. Het is echt verslavend, echt waar. Van die klep open te doen en daar echt schatten te ontdekken. Die spanning ook van daar naartoe te gaan, die kruipt omhoog zo hier vanbinnen, van “wat gaan we vinden?”. Ook de ontgoocheling dikwijls als er een of andere aannemer daar een emmer puin in gegooid heeft. Of als de winkel zelf de producten heef kapot gemaakt.” (Steven)

Het feit dat de divers er geen criminele motieven op na houden, weerspiegelt zich eveneens in de principes en grenzen die zij voorop stellen wanneer ze gaan skippen. Zo trachten alle divers met respect de containers te betreden en te doorzoeken. Dat respect gaat uit naar zowel de eigenaar van de container als andere divers die de vuilbak kunnen betreden, al dan niet gelijktijdig. Maar ook persoonlijke waarden zoals gezondheid en veganisme kunnen gedragingen sturen.

Dumpster diving binnen onze (straffende) maatschappij

Al blijken de gedragingen van de divers gestuurd te zijn door ethische waarden, toch reageert onze maatschappij op een eerder negatieve manier op dit soort handelingen. Alle divers gaan hier op hun eigen manier mee om. Enkel het strafrecht biedt daar geen ruimte voor: dumpster diving is diefstal en strafbaar.

In 2010 werd Steven De Geynst, alias de

Muffin Man, veroordeeld voor “het bedrieglijk wegnemen” van een pak misbakken muffins uit de container van de plaatselijke GB. Op het einde van elk interview bevroeg ik alle divers naar hun mening omtrent deze zaak en eventuele beleidsaanbevelingen rond dumpster diving binnen de wetgeving. Zij beantwoorden dat met creatieve ideeën die zich situeren op een preventief vlak (mentaliteitswijziging bij de algemene bevolking, vermijden dat eten/goederen verspild worden, etc.) en ideeën m.b.t. de vuilbakken zelf. Tijdens het twee-uur durende interview met de Muffin Man, vertelde Steven dat hij reeds vier van zijn eigen beleidsvoorstellen kon uitwerken. Na zijn vrijspraak in 2011 werd hij uitgenodigd in het parlement en slaagde hij erin om enkele van zijn ideeën te verwezenlijken.

Maar waarom is het zo moeilijk om een ethisch beleid te vinden dat voedselverspilling tracht te vermijden, ook al is de (over-)productie van vele goederen gelinkt aan een schending van mensenrechten en een bedreiging van het milieu en de aanwezige biodiversiteit? De kritische en groene criminologie beantwoorden deze vraag vanuit een paradigma dat stelt dat het huidige justitieel systeem erop gebouwd is om de meest krachtige in onze samenleving aan de top te houden, in combinatie met een visering van de zwakkeren. Deze stroming stelt dan ook in vraag of we de juiste handelingen strafbaar gesteld hebben en of we daarbij uitgegaan zijn van de juiste waarden. En impliciet en onbewust dragen veel dumpster divers de waarden van de groene en kritische criminologie mee in hun vaandel.

Als daar mensen dat zouden weten [...]. Die zouden mij echt voor zot verklaren, zo van “heeft die geen geld of is die arm??”, gewoon echt als marginaal persoon... Sommige mensen kennen dat ook gewoon niet echt. Die denken dat dat alleen iets is voor dakloze vijftigers met een baard.” (Lisa)

Onder andere De Morgen, Knack Weekend en Het Laatste Nieuws publiceerden een artikel over mijn scriptie. Link: <http://www.demorgen.be/binnenland/studente-duikt-voor-masterscriptie-onder-in-wereld-van-vlaamse-dumpster-divers-b5bf3376/>